

LA TRADUCCIÓ COM A VEHICLE PER AL CONEIXEMENT POÈTIC I LINGÜÍSTIC

INTRODUCCIÓ

El grup *POCIÓ Poesia i Educació* es va constituir l'any 1999 per treballar en l'educació a través de la poesia. Després d'uns primers estudis per conèixer la realitat sobre la recepció de la poesia a les aules (Bordons *et alii* 2003a: 108-119), *POCIÓ* va establir unes línies renovadores per a l'ensenyament de la poesia (Bordons *et alii* 2003b: 387-396) i, partint d'aquestes línies, va decidir elaborar material per treballar la poesia a l'aula, experimentar-hi per despertar el gust per aquest gènere i proporcionar una àmplia varietat de recursos per a alumnes i professors. El primer fruit d'aquest treball va ser l'elaboració d'un llibre (Bordons 2003a) i d'un web (Bordons 2003b) dedicats a la figura del poeta català Joan Brossa.

Els resultats de l'aplicació d'aquest material (Arenas *et alii* 2004: 59-67) ens van animar a prosseguir en la mateixa línia el nostre treball de creació de material poètic per a l'aula. Per aquest motiu iniciàrem el projecte *Viu la poesia*, centrat en el desenvolupament d'un web.

El web www.viulapoesia.com és un lloc que té per objectiu la divulgació i la comprensió de la poesia contemporània (Bordons *et alii* 2005: 354-361). Conté una gran diversitat de formes (des de les més tradicionals a poemes visuals, sonors o accions poètiques) i de temes (des de la guerra o el compromís social fins al joc o l'esport) i alhora permet gaudir d'aquesta poesia en diferents mitjans (àudio, vídeo, imatge i escriptura). Així mateix, ofereix propostes didàctiques, exercicis interactius i enregistraments de poetes que expliquen com han concebut els seus textos.

La pàgina principal que s'obre en accedir a l'adreça és de literatura catalana, que fins avui és la més completa. D'aquí s'accedeix a la de literatura castellana i a la de literatura universal, totes tres amb la mateixa estructura, és a dir, cada pàgina conté dues opcions, la de poesia infantil i la de poesia adreçada al públic jove i adult. En cadascuna els poemes estan agrupats per temes, que varien segons els destinataris, ja que cada edat comporta interessos diferents. Així,

els temes seleccionats per a infants constitueixen un tipus d'itinerari geogràfic i al mateix temps vital: casa i escola, carrers i places, camp, zoo, mar, bosc i nit. En el cas dels joves i adults, hem volgut focalitzar l'atenció en deu temes dins la literatura, alguns de clàssics i d'altres de més innovadors: amor, mort, jo, quotidianitat, ciència, joc, guerra, compromís social, esport i poesia.

Durant el segon semestre del 2005 i tot el 2006, hem estat treballant en l'apartat de poesia universal. Per bastir aquest apartat, hem recorregut a antologies ja existents de poemes contemporanis d'altres països traduïts al català, però també a poemes aportats per grups estrangers amb els quals POCIÓ té contacte, així com a la cerca directa de poemes en la llengua original. En aquests dos darrers casos, membres del grup han traduït poemes conjuntament amb traductors especialitzats (gràcies a la col·laboració del PEN català). Això ha donat com a resultat unes traduccions que no únicament han tingut en compte la significació literal, el ritme i el significat de les imatges en la llengua original, sinó també el públic al qual va destinat el poema (gent jove), el possible aprenentatge de la llengua catalana a partir de la comparació amb d'altres llengües i el coneixement d'un corpus de poesia contemporània, que es pugui comparar amb el corresponent català.

LITERATURA UNIVERSAL EN EL WEB VIULAPOESIA.COM

Viulapoesia.com (Costa/Bordons 2004) és un web dinàmic en el qual anem incorporant poemes, gravacions, propostes didàctiques, etc., de manera que està en constant creixement. D'altra banda, el fet que sigui dinàmic ens permet avaluar amb tranquil·litat l'eficàcia i adequació dels poemes i propostes per, si cal, treure'ls, incorporar-ne de nous o fer-hi modificacions. Actualment (setembre 2006) el corpus de poemes de l'apartat de literatura universal del web conté 129 poemes, dels quals 110 corresponen a l'apartat de joves i adults i 19 a l'apartat d'infants. Aquests 129 poemes representen 91 poetes contemporanis d'arreu del món, alguns dels quals no s'havien traduït al català i ho han estat per primera vegada amb motiu del web (veg. llistat d'autors, poemes i llengües a http://www.ub.edu/aulapoesiabarcelona/pocio/Documents/VLP_poemes_universal_set06.pdf i http://www.ub.edu/aulapoesiabarcelona/pocio/Documents/VLP_llenguespoemes.pdf).

Un dels elements que hem tingut en compte a l'hora de pensar i d'anar construint el web ha estat la diversitat; per tant, tal com hem dit més amunt, el visitant hi trobarà poesia escrita, però també multimèdia, oral, visual i fonètica, la qual arriba de la mà de més de 54 traductors. En alguns casos hem recuperat aquelles traduccions que havien fet poetes com Carles Riba, Josep Carner, Marià Manent, Marià Villangómez i un llarg etcètera, perquèensem que això contribueix a donar a la pàgina un valor testimonial important de la recepció

de l'obra de certs poetes d'arreu del món a Catalunya i, per tant, del nostre patrimoni literari.

La diversitat a la qual ens referíem abans, també l'hem tinguda en compte a l'hora d'incorporar-hi un ampli ventall de llengües, concretament 29, originàries de tots els continents: llengües europees com el francès, l'occità, l'anglès, l'alemany, el neerlandès, l'eslovè o el polonès; però també de més llunyanes i no tan conegudes per a nosaltres com l'hindi, el turc, l'hebreu, l'àrab, el tzotzil, el guineà, el tibetà, el xinès o el japonès, entre d'altres. Sempre que ens ha estat possible, hi hem incorporat tant la versió original com la traducció, amb la qual cosa la pàgina conté el valor afegit de poder gaudir d'ambdós textos en una mateixa pantalla i afavorir la lectura i comprensió d'ambdues realitzacions.

En el 90% dels casos l'usuari de la pàgina podrà trobar informació complementària al poema, com la biografia de l'autor («bio») i propostes didàctiques que tenen la finalitat d'ajudar a comprendre millor el poema i treballar-lo tant aïlladament com en consonància amb d'altres poemes del mateix itinerari o de qualsevol altre. En un 40% dels casos hem pogut incloure, a part de la biografia, arxius d'imatge («vídeo» i «el poeta diu») en què l'usuari pot veure i escoltar el poeta recitant el seu poema, sentir com sona en la versió original, copsar-ne el ritme i tots aquells elements que ens aporta la poesia en una manifestació oral.

PRINCIPALS DIFICULTATS DE TRADUCCIÓ

Com ja hem comentat anteriorment, la selecció dels poemes universals no sempre ha sorgit d'antologies ja existents (cal afegir, a més, que el nombre d'antologies de poesia contemporània universal en català és encara relativament petit). En els casos de poemes que ens arribaven a través del contacte directe amb poetes estrangers, han estat alguns membres del grup, en col·laboració amb traductors professionals —com ara Arnau Pons (hebreu), Julie Wark (anglès) o Pere Galceran-Uyà (italià i portuguès)—, els qui els han traduït. En d'altres ocasions, si ens interessava un poema, del qual teníem traducció al castellà però en desconèixíem la llengua original (com ha succeït en el cas de l'hebreu), un cop feta la versió catalana, demanàvem parer a un traductor, el qual habitualment refeia de bell nou la traducció. Actualment s'està treballant en la part de poemes universals per a nens i, donada la gairebé inexistència d'antologies de poesia universal contemporània per a infants, els traduïm d'antologies en la llengua d'origen.

En el transcurs de tota traducció, i més en el cas del gènere poètic, el traductor topa amb molts problemes lingüístics que ha de mirar de solucionar, tot alternant criteris ben diferents: semàntics, rítmics, etc. I com que la nostra pàgina té una finalitat primordialment didàctica i que de cada poema fem pro-

postes de diferent tipus per treballar amb els estudiants (de comprensió del poema, d'ampliació de coneixements literaris o culturals, de creació, d'aprofundiment lingüístic, de comparació amb d'altres poemes, etc.), ens va semblar oportú aprofitar les dificultats de traducció per fer-ne precisament motiu de reflexió sobre la llengua.

En total, hem participat fins ara en la traducció de 25 poemes: onze de l'anglès, set del portuguès, tres de l'italià, tres de l'hebreu i un de l'occità. Les principals dificultats que hem trobat en la traducció es podrien resumir en els punts següents:

1. Mots que no tenen el corresponent en català i que obliguen a recórrer a una altra paraula o a una locució. Per exemple, el verb portuguès «azedar», al poema de José Jorge Letria *Chopin III*, s'ha hagut de traduir per «tornar àcid». O bé la paraula anglesa «roundabout» (aparell que gira entorn a un eix i on les criatures s'enfilen i donen voltes) al poema de Jean Sprackland *Reading leaves / Llegint fulls*, sense traducció específica al català, que després de consultar amb el Termcat vam traduir per «carrusel», que era la més propera. També el verb «strut» al poema de Taban Lo Liyong *The curses of the widow Achol / Les malediccions de la vídua Achol* era difícil de traduir i no tenia un equivalent exacte («You who strut like Gods»). Al final, de les possibilitats que ens donava el diccionari, vam optar pel verb «fatxendejar», que s'adequava bastant al significat i tenia prou força («Vosaltres que fatxendegeu com déus»). Més complicada va resultar la traducció del vers anglès de Gaven Ivey «With redneck contempt beyond their infant years», que fou traduït per «Amb un menyspreu ignorant que no els escau, tan petites com són», perquè no hi havia una paraula que indiqués la contradicció entre «redneck contempt» i «infant years». Per això les traductores van optar per afegir aquest «que no els escau» i a continuació substituir «beyond their infant years» per «tan petites com són» per posar més en relleu aquest contrast.

2. Polisèmies que esdevenen bàsiques en el poema de la llengua d'origen —perquè s'estableix un joc— i que no poden ser mantingudes en la llengua de recepció. Per exemple, en hindi la paraula «silenci» també vol dir «pau». Per aquest motiu, tot i que a la versió anglesa del poema de Kunwar Narain, *A shop that sells peace / Una botiga que ven silenci*, s'havia traduït l'original per «peace», la traductora catalana va preferir la paraula «silenci» perquè aquest mot podia suggerir l'altre i, en tot cas, fer reflexionar sobre la polisèmia en una proposta didàctica. En canvi, per al mot «primo» en portuguès, que, igual en castellà, es pot aplicar tant a un tipus de nombre (el nombre primer) com al parentiu, «cosí», no s'hi trobà cap més solució que la pèrdua de la polisèmia. El divertit poema *Poesia matemàtica* de Millôr Fernandes perdé així part de la seva gràcia. Un altre cas ben curiós, el presentà el poema de Franz Andres

Morrissey *Arms Issue*. La principal dificultat n'era el títol, ja que «arms» en anglès pot referir-se tant als braços com a les armes i «issue» podria traduir-se per «efusió», «resultat» o «qüestió», entre d'altres. El títol esdevenia així un joc, que en català no es podia mantenir, i finalment vam titular-lo *Qüestió d'armes*.

3. Falsos amics, com les paraules «ficar» o «estar» en portuguès, que tenen un sentit diferent del català. Al poema de Sérgio Alcides, *Geometria*, «fica» es traduí per «resta» (també es podria haver dit «s'està»). En canvi, «lá está» es traduí per «és allà». Aquests contrastos i la clara oposició que hi havia en el poema entre permanència i trànsit foren tema de reflexió en les propostes didàctiques.

4. La manca de mots grollers en registre col·loquial en català, o més ben dit, l'ús estès de castellanismes en aquest registre. Per exemple, en la traducció del poema hebreu *Tutim / Maduixes* de Ionà Wollach, el vers final, en hebreu, sonava molt groller. Perquè sonés igual en català, s'hauria d'haver usat la paraula «polla», que és un castellanisme. Després de passar per diferents versions, al final es va optar per «sexe tibat». En canvi, per al sentit de la paraula «bloke» del poema de Jean Sprackland *Reading leaves / Llegint fulls*, que el diccionari tradueix per «homenet» o «individu», es va recórrer a l'estès castellanisme «tio», perquè es volia un registre molt col·loquial.

5. Mots que tenen un paral·lel en la llengua de recepció, però que pertanyen a un altre registre i, per tant, no són prou adequats per a la traducció. Per exemple, el verb «amar» en portuguès es correspon a «estimar». En català també existeix el verb «amar», però té un ús més literari i arcaic. Per això en la traducció de José Fanha: *À muller concreta / A la dona concreta*, s'ha preferit l'opció «estimar».

6. L'ús molt abundant de gerundis tant en portuguès com en anglès i, en canvi, el poc ús que en fa el català. Les solucions de traducció poden ser molt diverses. En la majoria dels casos s'ha optat per oracions de relatiu, en d'altres per oracions temporals de simultaneïtat. Per exemple, «cantando para lá de todas as galáxias» del poema esmentat anteriorment de José Fanha s'ha traduït per «mentre canta cap enllà de totes les galàxies». I, en d'altres, per formes personals de verb o, fins i tot, per un substantiu, quan el tipus de verb ho permetia, com «suggesting» en el poema de Jean Sprackland: *Reading leaves / Llegint fulles*, que s'ha traduït per «suggeriment».

7. El canvi d'ordre en els versos per evitar construccions passives, que en anglès o en d'altres llengües són ben habituals i, en canvi, en català, no gaire. En el poema de Jean Sprackland, *Before there were weather forecasts / Abans*

que fessin les previsions del temps, a la primera estrofa, dues vegades (segon i tercer vers i també el sisè i el setè) es canvià l'ordre dels versos. Així, es convertí la frase en activa, de manera que el complement agent passà a ser el subjecte («una gran inundació es va emportar / tres dones que treballaven en un camp de cols» en lloc de la traducció literal «tres dones que treballaven en un camp de cols van ser emportades per una gran inundació»). I el mateix es féu en d'altres versos del mateix poema.

8. La necessitat de desplaçaments, en la llengua d'arribada, perquè el resultat de la traducció esdevé estrany. Per exemple, al poema en anglès *Doll shop* de l'aborigen australià Gaven Ivey, a l'antepenúltim vers es va optar per desplaçar de lloc la paraula «subjects» perquè en català hauria resultat un vers massa estrany: «Just verging on the possibility of being subjects / With feelings and history / Staring out at the passer by» ha estat traduït per «Amb gairebé la possibilitat / de tenir sentiments i història, / subjectes que observen el passejant», perquè va semblar millor opció que «Amb gairebé la possibilitat de ser subjectes / amb sentiments i història / que observen el passejant».

9. El canvi d'adverbis de manera per substantius, pel mal efecte que causa en un vers la reiteració de dos sufixos «-ment». Per exemple, al poema de John D. Berry: *Reflections on Water / Reflexions sobre l'aigua*, el vers «The stones resist patiently, sometimes angrily» es traduí per «Amb paciència o ràbia, les pedres aguanten». D'altra banda, en convertir els adverbis en substantius, se'ls va voler donar més protagonisme posant-los al principi de la frase.

10. Jocs sonors entre paraules de la llengua d'origen, que no poden mantenir-se, en traduir-los. Per exemple, els versos de la cançó *London, London* de Caetano Veloso, «He seems so pleased to please them / It's good at least to live and I agree», es van traduir per «Sembla content de complaure'ls / És bonic viure, simplement, i hi estic d'acord».

11. El manteniment de la rima. Això succeí especialment en la traducció del poema infantil de Franz Andres Morrissey, *Pets / Bestioles*. A les traductores, els semblà que mantenint la rima es conservaria millor el to humorístic i surrealista del poema. La necessitat de rima portà a alguns afegits: «ves!» (vers 4), «punyeta!» (vers 14), «perquè ara» (vers 23), «totes xopes» (vers 27), «que et deixa atordit» (vers 30), «no hi ha res a fer» (vers 35). També la rima forçà l'hipèrbaton en uns quants versos: «Potser faré la granota callar», «el ratpenat prop de la porta està penjat», «Del formiguer gegant, els veïns tenen molta por», «Espero que se'n recordi la mare». De la mateixa manera es canviaren algunes paraules: a la traducció «quan sóc a escola» es preferí «quan no sóc a casa» (per facilitar la rima). I a la traducció literal de «boig» per «fool» del vers

39 es preferí «ase». Hi hagué múltiples versions anteriors, en què s'anà comprovant l'efecte de la traducció d'alguns versos. Així per exemple, es descartà «el rat penat és al ganxo prop de la porta, / l'armadillo és sota la manta cada matí / i jo dormo a terra, a la catifa torta» per substituir-lo per «el rat penat prop de la porta està penjat, / amb l'armadillo sota la manta no puc dormir, / i he de jeure a terra, a la catifa estirat». A part, cal dir que el caràcter mig surrealista del poema i, especialment, els noms dels animals (ben estranys tant per a un nen suís com per a un nen català) dificultaren la traducció, ja que la majoria de noms no apareixien als diccionaris.

PROPOSTES DE LECTURA A PARTIR DE QÜESTIONS RELACIONADES AMB LA TRADUCCIÓ

Les dificultats esmentades en l'apartat anterior ens feren pensar molt sobre la llengua i sobre la traducció. Per aquest motiu, a l'hora de formular les propostes didàctiques corresponents, dissenyarem algunes activitats que, partint precisament d'aquesta problemàtica, fessin reflexionar els estudiants sobre la llengua objecte d'estudi (en aquest cas, el català). Així doncs, s'hi plantejaren reflexions lèxiques i estilístiques, cerques al diccionari o a la gramàtica i contrastos entre llengües, amb la finalitat d'ampliar el coneixement lingüístic i d'entendre millor els textos.

A continuació exposarem alguns exemples d'activitats implementades en el web, basades en les dificultats esmentades en l'apartat anterior:

I. Mots que no tenen el corresponent en català. En aquest cas, s'optà normalment per fer propostes que anessin a una ampliació de vocabulari, com en el cas del poema de Jean Sprackland *Reading leaves / Llegint fulls*:

La paraula «roundabout» (aparell que gira entorn a un eix i on les criatures s'enfilen i donen voltes) no té cap traducció específica en català. Després de consultar amb el Termcat, les traductores van optar per «carrusel», que era la més propera. Molts estris que apareixen en els parcs infantils tenen noms derivats d'altres llengües, alguns dels quals ja s'han incorporat a la nostra. Per grups, escriviu, en un temps limitat, mots relacionats amb parcs infantils o fires. Comproveu-los al diccionari, si cal. Finalment, poseu-los en comú i escriviu a la pissarra una llista ben completa.

En d'altres casos, s'aprofità per plantejar una reflexió sobre els processos de derivació, com en el cas del poema de José Jorge Letria *Chopin III*.

II. Polisèmies que esdevenen bàsiques en el poema de la llengua d'origen —perquè s'estableix un joc— i que no poden ser mantingudes en la llengua de recepció. Els casos que hem comentat més amunt eren força diferents i això

comportà activitats molt diverses. En un cas, el del poema de Kunwar Narain *A shop that sells peace / Una botiga que ven silenci*, la polisèmia anava molt lligada al significat global del poema i s'aprofità per continuar la reflexió conjunta sobre el tema:

Si compares la traducció anglesa i catalana del poema, observaràs una diferència en una paraula molt important: peace / silenci. Això és degut al fet que en hindi la paraula «silenci» designa també la «pau». Per aquest motiu, tot i que en anglès s'havia traduït per «peace», la traductora catalana va preferir la paraula «silenci». Creus que el silenci i la pau són equivalents? Estar en silenci és estar en pau? Formeu grups i arribeu a conclusions sobre els paral·lelismes entre pau i silenci. Després compareu els resultats a què heu arribat amb els dels altres grups.

En d'altres, com en el poema de Millôr Fernandes *Poesia Matemática*, es creà una proposta més lliure, però més lligada a la llengua:

La paraula «primo» en portuguès, igual que en castellà, es pot aplicar tant a un tipus de nombre (el nombre primer, aquell que només és divisible per ell mateix i per la unitat) com al nom de parentiu «cosí». En català, no s'ha pogut mantenir la polisèmia. Busca, dins del poema, algun terme matemàtic que tingui algun altre significat, fora del context matemàtic, i fes una frase en què apareguin les dues accepcions.

III. Falsos amics. En aquest cas, atès que l'exemple portuguès de Sérgio Alcides al poema *Geometria* s'hi prestava, ho vam aprofitar per fer una pràctica al voltant de l'ús dels verbs «ésser» i «estar», sense dir-ho explícitament:

Els verbs de permanència i de trànsit s'alternen en el poema. Deu haver observat que el verb «ficar» en portuguès no té el mateix significat que en català, sinó que és més aviat sinònim de «restar» o «quedar-se». Fes dues columnes amb els verbs del poema que, en català, indiquen permanència o bé trànsit.

IV. La manca de mots grollers en registre col·loquial en català. La traducció del poema de Ionà Wollach *Tutim / Maduixes* es prestava a una reflexió sobre l'ús de castellanismes en aquest registre i per això orientàrem la proposta cap a la cerca de sinònims genuïns:

La darrera paraula del poema («sexe tibant» en català) és una paraula grollera en hebreu. Es podria haver traduït per «polla» (incorrecte en català), «carall», «títola»... Busca sinònims dialectals d'aquesta paraula i comprova l'efecte que causa el poema amb cadascun.

V. L'ús molt abundant de gerundis. A causa de l'ús molt estès del gerundi de posterioritat en català o de l'ús abusiu d'aquesta forma verbal, optarem per promoure la cerca d'altres solucions per a aquest tipus de gerundi, tot estimulant l'ús de la gramàtica:

El portuguès usa el gerundi molt més que el català. Identifica els gerundis que hi ha en el poema original i observa les solucions que el traductor ha trobat. Consulta, en una gramàtica, el valor que té el gerundi en català i fes algun exercici per evitar els gerundis incorrectes.

VI. El canvi d'ordre en els versos per evitar construccions passives. També en aquest cas es plantejà una proposta que promogués, d'una banda, la flexió al voltant d'aquest tipus de construccions (a partir de les solucions de la traducció, precisament) i d'altra banda, la consulta a la gramàtica:

A la primera estrofa, les tres primeres frases són construïdes en passiva a la versió original. Com ja deus saber, en anglès la passiva és un tipus de construcció molt usual, ben al contrari del català. Per això la traducció ha intentat evitar-la. Fes la traducció literal d'aquests versos i a continuació observa les solucions que han aplicat les traductores del poema. Escriu, amb l'ajuda de la gramàtica, de quin tipus de solució sintàctica es tracta, en cada cas.

VII. Jocs sonors entre paraules de la llengua d'origen, que no poden mantenir-se, en traduir-los. En el poema de Caetano Veloso, en què això succeïa i la traductora havia preferit la literalitat a la permanència de la sonoritat, volguérem anar més enllà i promoure la creativitat i la cerca de paraules que poguessin donar aquesta sonoritat:

En l'original anglès, hi ha uns jocs sonors entre paraules que no s'han mantingut en la traducció: «He seems so pleased to please them / It's good at least to live and I agree» s'ha traduït per «Sembla content de poder complaure'ls / És bonic viure, simplement, i hi estic d'acord». Intenta buscar alguna altra solució per a la traducció, de manera que es mantingui la sonoritat.

VIII. El manteniment de la rima. Probablement aquest era un dels majors reptes, reflexionar sobre el procés de creació que comporta fer un poema rímat, i més tenint en compte que el poema *Pets / Bestioles* anava destinat a una franja d'edat en què no és possible de fer grans reflexions. Però també és cert que, quan s'és infant, la creació i els jocs amb les paraules són més fàcils. Per tant, les activitats intentaren, d'una manera senzilla, anar a buscar alguns dels efectes de la rima i també la mateixa creació:

Les traductores del poema han intentat respectar la rima i fer-ne quartetes, però no sempre ha estat fàcil. Subratlla els desordres de la frase que s'han fet per aquest motiu (hipèrbatons). Ara, individualment, que cadascú esculli una bèstia d'entre les que surten al poema i intenti fer una quarteta que rimi ABAB, com al poema de Morrissey.

CONCLUSIONS

Amb aquests exemples d'activitats formulades al voltant de les dificultats de traducció dels poemes universals contemporanis implementats al web www.viulapoesia.com, creiem que és possible reflexionar sobre la llengua catalana i alhora establir comparacions entre la llengua d'origen i la d'arribada, a més de conèixer l'expressió contemporània d'altres cultures, mitjançant el vehicle de la traducció. Ara només resta experimentar les propostes amb diferents tipus d'estudiants i comprovar-ne la validesa. Els resultats de les experimentacions realitzades durant el 2005 i el 2006 amb activitats lingüístiques a partir del corpus de literatura catalana contemporània del web* ens donen la certesa que aquesta serà una eina vàlida tant per a l'aprenentatge de la llengua, com per a la reflexió al voltant de la traducció.

El nostre objectiu és, d'una banda, divulgar un corpus de poesia contemporània universal en català, assequible a internet, ampliable i obert a traductors i estudiosos i, de l'altra, reflexionar sobre la problemàtica de la traducció de la poesia contemporània i mostrar com de vegades el coneixement dels dubtes del traductor pot ser un ajut per a la comprensió dels textos.

GLÒRIA BORDONS, LIS COSTA, CARME ARENAS
Universitat de Barcelona

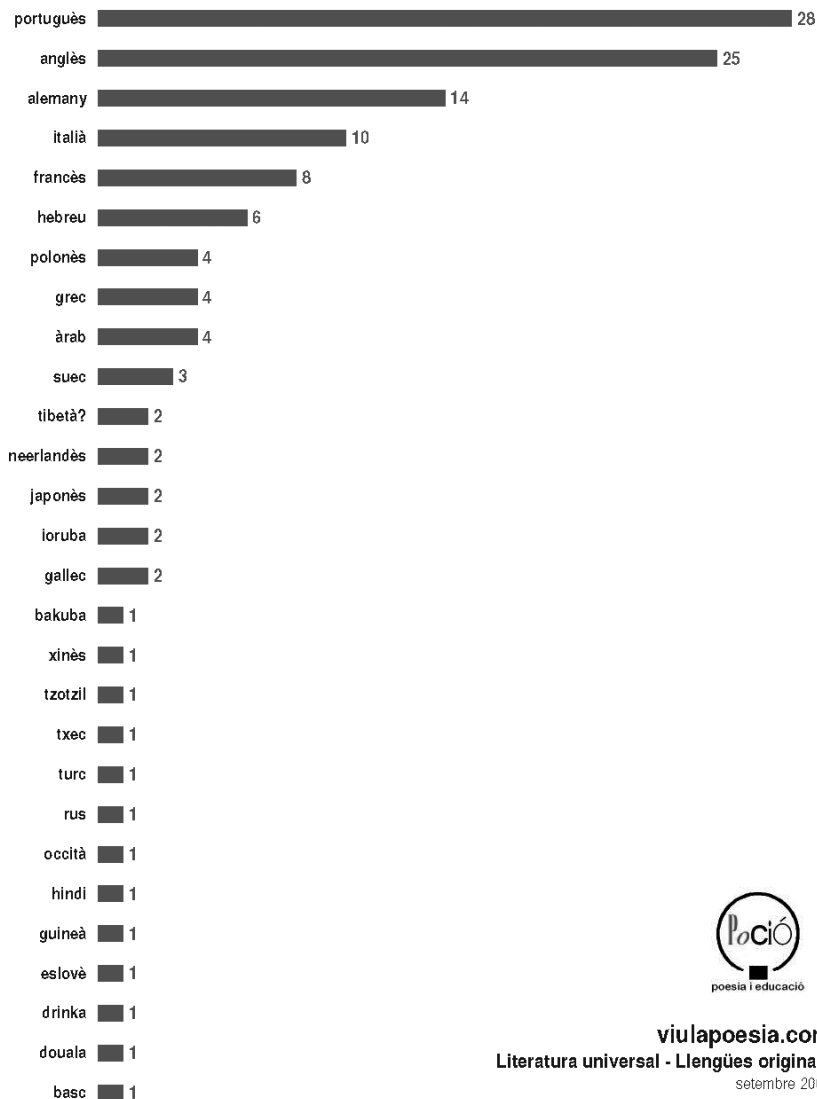
REFERÈNCIES BLIOGRÀFIQUES

- ARENAS *et alii* 2004: Carme Arenas / Patrici Batalla / Glòria Bordons / Carme Domènech / Joan Manuel / Sílvia Rins / Ariadna Santaclàudia / Mercè Segarra, «Aprendiendo con Joan Brossa», 35, 59-67.
- BORDONS 2003a: Glòria Bordons (ed.), *Aprender amb Joan Brossa*, Barcelona, Edicions UB.
- BORDONS 2003b: Glòria Bordons (ed.), *Els entra-i-surts de Brossa*, uoc.edu/lletra/especial/brossa/
- BORDONS *et alii* 2003a: Glòria Bordons / Anna Díaz-Plaja / Júlia Ferrer / Maria Naranjo / Margarida Prats / Sílvia Rins / Jordi Virallonga, «L'ensenyament de la poesia a Barcelona: resultats d'una investigació», *Articles*, 30, 108-119.
- BORDONS *et alii* 2003b: Glòria Bordons / Júlia Ferrer / Maria Naranjo / Sílvia Rins, «Apuntes para una renovación de la enseñanza de la poesía», dins A. G. Cano Vela y C. Pérez Valverde, *Canon, literatura infantil y juvenil y otras literaturas*, Cuenca, Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha, 387-396.

(*) Aquestes experiències foren presentades al V Congrés Multimèdia Educatiu —Els reptes educatius de la societat digital— organitzat per l'ICE de la UB (Barcelona, 29 juny - 1 juliol de 2005): Glòria Bordons, Lis Costa, Joan Manuel i Sílvia Rins, *Webs poètics. Una forma de despertar el gust per la poesia i de reflexionar sobre el món*, i al IX Simposio Internacional de la SEDLL, celebrat a la Universitat de la Rioja (30 novembre a 2 desembre de 2005): Glòria Bordons, Lis Costa, Joan Manuel i Sílvia Rins, *La creació de textos poètics a partir de propostes didàctiques en pàgines web*.

BORDONS *et alii* 2005: Glòria Bordons / Lis Costa / Joan Manuel / Sílvia Rins, «Poesía en Internet: conocer, disfrutar y crear», dins *Posglobalización: Las instituciones de Educación Superior ante la sociedad/Economía de conocimiento y el GATS*, Veracruz, Mèxic, Editori@les FESI, 354-361.

COSTA / BORDONS 2004: Lis Costa / Glòria Bordons (ed.), *Viu la poesia*, viulapoesia.com

poesia i educació

viulapoesia.com
Literatura universal - Llengües originals
 setembre 2006

setembre 2006

viulapoesia.com - literatura universal

dest.	litterari	autor/a	generació	títol poema	tipus	llengua origen	v.o.	traductor/a	sexe	autoria	biò	mes intro	Video	poeta diu	proposes	didàctiques	
/ja	amor	Eloquigüé Epanya Yonob	1920-1988	Nicòl Amor	scrit	francès	sí	Pere Galceran-Lya	home	Josep Ramon Bach	no	sí	no	no	no	no	
/ja	mort	Anthon	?	Es o gens	scrit	francès	sí	Pere Galceran-Lya	home	Josep Ramon Bach	no	sí	no	no	no	no	
/ja	guerra	Shirana Makarové	1929	La guerra	scrit	eslovè	sí	Semirar Itacooc poeta de Fama	home	no traduir	no	sí	no	no	no	no	
/ja	reflexó vital	Hélène Dorion	1869	Encara no sé passar...	scrit	francès	sí	Claire Duarte / Ramon Trujillo	dona	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	jo	Anthon Aitard	1885-1948	Tament	scrit	francès	sí	Josep Pàlau / Fabre	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	guerra	Paul Eluard	1895-1952	Couvre-leu / Toc de queda, 1942	scrit	francès	sí	Maria Viñangué	home	no traduir	no	sí	no	no	no	sí	
/ja	poesia	Mohé Dumez	1943	Imprononçables / L'ús anconceva	scrit	francès	sí	Pere Galceran-Lya	home	no traduir	no	sí	no	no	no	no	
/ja	bosc	Jacques Charpentier	1828-1897	Conseil aux miens pour après ma mort /	scrit	francès	sí	Pere Galceran-Lya	home	no traduir	no	no	no	no	no	no	
/ja	mort	Sah Gammal	1893-1982	Conseil als meus per a després de la meua mort	scrit	francès	sí	Pere Galceran-Lya	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	mort	Vénus Khouy-Ghata	1937	La forêt à peur / El bosc té por	scrit	francès	sí	Pere Galceran-Lya	dona	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	guerra	Jacques Prévert	1900-1977	Famille / Família	scrit	francès	sí	Tomas Martí	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	causa / praxos	Ant. M. G. Fernandez	1923	En tant que pugi	scrit	galièc	sí	Pere Galceran-Lya	dona	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	camp	Enrico Segrè	1893	En tant que pugi / Espinaccolis	scrit	galièc	sí	Pere Galceran-Lya	dona	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	quodiantal	Dioniss Spomós	1798-1857	Conseil aux miens pour après ma mort /	scrit	grec	no	Claire Ribes	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	reflexó vital	Konstantinos P. Kavafis	1863-1933	Itaca	scrit	grec	no	Claire Ribes	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	amor	Konstantinos P. Kavafis	1863-1933	Desigs	scrit	grec	no	Claire Ribes	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	amor	Anthon	desconeguda	Paraulés d'una dona a seu amant	scrit	griega	no	Juan Ferrater	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	amor	Lehuda Amikha	1924-2000	La fama	scrit	hebreu	no	Josep Ramon Bach	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	reflexó vital	Lehuda Amikha	1924-2000	El fogno guisat / El somni just	scrit	hebreu	no	Miquel Descot	dona	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	reflexó vital	Lehuda Amikha	1924-2000	Matmor/Matmo	scrit	hebreu	no	Miquel Descot	dona	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	amor	bona Woloch	1944-1985	Matmor/Matmo	scrit	hebreu	no	Narcís Comadira	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	guerra	Tamir Greenberg	1959	Autobús / Autobús	scrit	hebreu	sí	Narcís Comadira	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	guerra	Lehuda Amikha	1924-2000	Fi de les / Final del 68, 1971	scrit	hebreu	sí	Oriol Corra	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	reflexó vital	Lehuda Amikha	1924-2000	Vigília / Veia	scrit	hebreu	sí	Oriol Corra	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	amor	Lehuda Amikha	1924-2000	La man delle donne / Les mans de les dones	scrit	hebreu	sí	Pere Galceran-Lya	dona	no traduir	no	sí	sí	sí	sí	sí	
/ja	reflexó vital	Lehuda Amikha	1924-2000	Con Virginia Woolf / Amb Virginia Woolf	scrit	hebreu	sí	Pere Galceran-Lya	dona	no traduir	no	sí	sí	sí	sí	sí	
/ja	reflexó vital	Lehuda Amikha	1924-2000	El lallent de el bot / l'alentid de l'amor	scrit	hebreu	sí	Pere Galceran-Lya	dona	no traduir	no	sí	sí	sí	sí	sí	
/ja	bosc / social	Lehuda Amikha	1924-2000	La lengua materna	scrit	hebreu	sí	Felicia Fuster / Nadyak Sawada	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	bosc	Anthon	?	La diversitat de la vida	scrit	griega	no	Felicia Fuster / Nadyak Sawada	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	compri. social	Anthon	1871 - 1950	La fama	scrit	griega	no	Josep Ramon Bach	home	no traduir	no	sí	no	no	no	sí	
/ja	poesia	Maria Luisa Szustri	1924	El fogno guisat / El somni just	scrit	italià	sí	Josep Ramon Bach	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	jo	Giuseppe Ungaretti	1898-1970	Matmor/Matmo	scrit	italià	sí	Miquel Descot	dona	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	jo	Giuseppe Ungaretti	1898-1970	Autobús / Autobús	scrit	italià	sí	Miquel Descot	dona	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	jo	Giuseppe Ungaretti	1898-1970	Autobús / Autobús	scrit	italià	sí	Miquel Descot	dona	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	guerra	Erasmo Montale	1898-1981	Fi de les / Final del 68, 1971	scrit	italià	sí	Oriol Corra	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	guerra	Giuseppe Ungaretti	1898-1970	Vigília / Veia	scrit	italià	sí	Oriol Corra	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	quodiantal	Elisabetta Sarnali	1959	La man delle donne / Les mans de les dones	scrit	italià	sí	Pere Galceran-Lya	dona	no traduir	no	sí	sí	sí	sí	sí	
/ja	reflexó vital	Elisabetta Sarnali	1959	Con Virginia Woolf / Amb Virginia Woolf	scrit	italià	sí	Pere Galceran-Lya	dona	no traduir	no	sí	sí	sí	sí	sí	
/ja	reflexó vital	Francesco Poltano	1949	Nome Peppino / Lavi Peppino	scrit	italià	sí	Pere Galceran-Lya	dona	no traduir	no	sí	sí	sí	sí	sí	
/ja	poesia	Jinfa KÜchi	1920	La lengua materna	scrit	japonès	no	Felicia Fuster / Nadyak Sawada	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	mort	Tereyama Shuji	1906-1983	La meua lar	scrit	japonès	no	Felicia Fuster / Nadyak Sawada	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	poesia	Herman de Koonink	1944-1997	Es tua jarais	scrit	neerlandès	no	Germán Dooipheeroot / Vicent Melitx	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	amor	Miriam Van Hee	1952	Portes endins	scrit	neerlandès	no	Germán Dooipheeroot / Vicent Melitx	dona	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	reflexó vital	Bernat Llerenas	1944	Portes endins	scrit	occità	sí	Julia Ferrer	home	no traduir	no	sí	no	no	no	sí	
/ja	amor	Eva Lleska	1945	Portes de parais	scrit	occità	sí	Josep Añon	dona	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	amor	Eva Lleska	1945	Portes de parais	scrit	occità	sí	Josep Añon	dona	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	casa / escola	Adam Zdziewicki	1945	Volocée	scrit	polonès	no	Xavier Farré	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	casa / escola	Adam Zdziewicki	1945	Volocée	scrit	polonès	no	Xavier Farré	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	clencia	Fernando Pessoa	1888-1935	Przeman / Transformació	scrit	portuguès	no	?	home	no traduir	no	sí	sí	sí	sí	sí	
/ja	clencia	Herberto Heider	1920	Se o has a serpente nos olhos / Si mires, la seep als ulls	scrit	portuguès	sí	Anaul Pons	home	no traduir	no	no	no	no	no	no	sí
/ja	poesia	Fernando Pessoa	1888-1935	Sou um guardador de rebanhos / Sou un guardador de rebants	scrit	portuguès	sí	Anaul Pons	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	
/ja	jo	Fernando Pessoa	1888-1935	El guardià de ramats	scrit	portuguès	sí	Joaquim Sate Sancheja	home	no traduir	no	no	no	no	no	sí	

viulapoesia.com - literatura universal

dest.	litterari	autor/a	generació	titol poema	tipus	llengua origen	v.o.	traductor/a	sexe	autor/a	mes mto	Video	poeta ditu	propòsits
/ja	mort	Sergo Alcides	1967	Ossades	escrita	portuguès	si	José Domínguez Ponsati	home	si	no	si	no	si
/ja	mort	Sergo Alcides	1967	Drama	escrita	portuguès	si	José Domínguez Ponsati	home	si	no	si	no	si
/ja	poesia	Sergo Alcides	1967	Frasqueira / Frascoviera	escrita	portuguès	si	José Domínguez Ponsati	home	si	no	si	no	si
/ja	quotidianat	Sergo Alcides	1967	De passarem avoies/De passar avoies	escrita	portuguès	si	José Domínguez Ponsati	home	si	no	si	no	si
/ja	quotidianat	Carlos Drummond de Andrade	1902-1987	Quadras / Contradãesa	escrita	portuguès	si	José Domínguez Ponsati	home	si	no	no	no	si
/ja	poesia	Fernando Pessoa	1888-1955	Quadras al gòst popular / Corandãs al gust popular	escrita	portuguès	si	José Domínguez Ponsati	home	si	no	no	no	si
/ja	poesia	Carlos Drummond de Andrade	1902-1987	Poesia / Poesia	escrita	portuguès	no (cast.)	José Domínguez Ponsati	home	si	no	no	no	si
/ja	amor	Job de Almeida Garrett	1798-1854	Não le amo / No restim	escrita	portuguès	si	José Domínguez Ponsati	home	si	no	no	no	si
/ja	amor	Manuel Bandeira	1896-1968	Arte de amar / Art d'amar	escrita	portuguès	si	José Domínguez Ponsati	home	si	no	no	no	si
/ja	poesia	Manuel Bandeira	1896-1968	Poética, Poética	escrita	portuguès	si	José Domínguez Ponsati	home	si	no	no	no	si
/ja	mort	Mário de Sá-Carneiro	1890-1915	Faust, de les frasses	escrita	portuguès	no	José Domínguez Ponsati	home	si	no	no	no	si
/ja	poesia	António Vaz	1904-1985	De versos	escrita	portuguès	si	no traduct	home	si	no	no	no	si
/ja	poesia	António Vaz	1904-1985	Nous parons pas compra Descartes	numèrica	portuguès	si	no traduct	home	si	no	no	no	si
/ja	referenç vital	António Vaz	1904-1985	De versos	numèrica	portuguès	si	no traduct	home	si	no	no	no	si
/ja	referenç vital	Manuelino Freire	1967	Melhor	visual	portuguès	si	no traduct	home	si	no	no	no	si
/ja	compr. social	João Cabral de Melo Neto	1920-1969	Teando a manã / Tot teixint el mañ	escrita	portuguès	si	Pere Gaiçeran-Lya	home	si	no	no	no	si
/ja	amor	José Fanha	1921	A mulher concreta / La dona concreta	escrita	portuguès	si	Pere Gaiçeran-Lya	home	si	no	no	no	si
/ja	poesia	José Fanha	1921	O gesto contínuo / El gest contínuo	escrita	portuguès	si	Pere Gaiçeran-Lya	home	si	no	no	no	si
/ja	amor	José Jorge Letria	1951	Chopin II	escrita	portuguès	si	Pere Gaiçeran-Lya	home	si	no	no	no	si
/ja	poesia	José Jorge Letria	1951	Escreve-se para o desfecho / Hom escrit per al desfecho	escrita	portuguès	si	Pere Gaiçeran-Lya	home	si	no	no	no	si
/ja	poesia	Milôr Fernandes	1923	Poesia Matemática	escrita	portuguès	si	Pere Gaiçeran-Lya	home	si	no	no	no	si
/ja	poesia	Sergo Alcides	1967	Geomètria	escrita	portuguès	si	Pere Gaiçeran-Lya	home	si	no	no	no	si
/ja	compr. social	Marcelino Freire	1987	Money	visual	portuguès / anglès	si	no traduct	home	si	no	no	no	si
/ja	amor	Marcelino Freire	1987	Colo	visual	portuguès / italià	si	no traduct	home	si	no	no	no	si
/ja	amor	Marcelino Freire	1987	Sexo	visual	portuguès / italià	si	no traduct	home	si	no	no	no	si
/ja	amor	Nikola Gumilov	1866-1921	Jo vosaltres	escrita	rus	no	Julia Ferrer / Ricard San Vicente	home	si	no	no	no	si
/ja	amor	Atur Lindkvist	1906-1991	Jo	escrita	suec	no	Luis Solanes	home	si	no	no	no	si
/ja	quotidianat	Atur Lindkvist	1906-1991	Hi ha un gog salvatge en la vida	escrita	suec	si	Luis Solanes	home	si	no	no	no	si
/ja	compr. social	Göran Palm	1931	El sor ma ne es pon per ti, la vergua que merlex	escrita	suec	si	Luis Solanes	home	si	no	no	no	si
/ja	poesia	Sorlin Nigina Shkatska	1945	Zelo	escrita	rusa o anglès? (anglès)	no	Caterina Roma	home	si	no	no	no	si
/ja	poesia	Sorlin Nigina Shkatska	1945											